

DE HILLEGONDA-KERK TE HILLEGERSBERG

DOOR CHR. VAN DEN BERG

BIJ een van de vele bezoeken, die ik heb gebracht aan het oude kerkgebouw van de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Hillegersberg, werd mijn aandacht getrokken door een in de consistorie hangende gravure van het kerkje, zooals dit voor enkele tientallen jaren was gelegen temidden van uitgestrekte weilanden, welke maar al te vlug de begeerige blikken der bouwspeculanten op zich zagen gevestigd. Verleende vroeger de landelijke omgeving aan de Hillegonda-kerk¹⁾ een eigenaardig cachet, dit zou vanwege de omringende bebouwing geheel zijn verdwenen, als de hooge ligging en de nabij gelegen begraafplaats haar niet voor insluiting hadden behoed.

Een interessant plekje, tevens rijk aan herinneringen uit een vroeger tijdperk is stellig deze heuvel, dien men voor de grondslagen van de kerk heeft uitgekozen. Boringen ten westen van het kerkgebouw, in 1829 verricht op verzoek van den hoogleeraar Reuvens, wezen uit dat zich ter diepte van ongeveer $3\frac{1}{2}$ meter een hellende veenlaag bevindt van 3 d.m. dikte²⁾. Hiermede was het bewijs geleverd, dat de heuvel van natuurlijken oorsprong is. Of, en in hoeverre de Romeinen dit terrein aanmerkelijk zouden hebben verhoogd, ten einde een beter gezicht te hebben op dat gedeelte van de Maas, dat onder den naam Hel- of Hellemeer bekend stond, is moeilijk na te gaan. Onwaarschijnlijk lijkt mij deze onderstelling in geen geval. Eenige opheldering in onze gissingen naar den ouderdom van het dorp en het, vrij spoedig verlaten, slot op „den Berg” geeft een oorkonde van vóór 993, want in dat stuk worden door Graaf Arnulfus en zijn gemalin Ludgarda verschillende goederen, waaronder het dorp Bergan ten westen van den Rijn, aan de abdij Egmond geschonken. Aannemende, dat met Bergan het latere Hillegersberg bedoeld wordt, blijkt vóór de 12de eeuw

1) Zie over de z.g. patrona secundaria Hillegardis (Hillegonda) van de kerk van Hillegersberg de nog te verschijnen studie van L. J. Rogier in Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom Haarlem.

2) Vergelijk W. van den Hoonard, Beschrijving van Hillegersberg.